

شرکت ملی تولیدکننده برق

صورت جلسه کمیسیون بازار برق و بورس انرژی

تاریخ: ۹۹/۰۳/۰۳

شماره: ۹۹/ص/۴۲۵

جلسه: هفدهم

خلاصه مذاکرات

هفدهمین جلسه کمیسیون بازار برق و بورس انرژی روز شنبه مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۰۳ به صورت مجازی و از طریق اسکایپ برگزار شد.

پیرو جلسه گذشته کمیسیون، در ابتدای این جلسه جزئیات مصوبات هیات تنظیم بازار برق و مصوبه وزیر نیرو در خصوص نرخ آمادگی و سقف نرخ انرژی، انطباق آن با موضوع بند ت ماده ۴۸ قانون برنامه ششم و آثار و تبعات این مصوبه بر بازار مورد بحث و بررسی قرار گرفت. از این رو جمع‌بندی مصوبات جلسات ۳۱۷ تا ۳۲۱ هیات تنظیم بازار برق قرائت شد و اعضا در مورد تمامی بندهای مصوبه نظرات و پیشنهادهای خود را ارائه کردند. نظرات به شرح زیر بوده است:

بند ۱-۱- با هدف اصلاح و بهبود معماری بازار و افزایش سهم معاملات دو و چند جانبه در بازار برق و بورس انرژی ایران، می‌بایست نقش بازار عمده فروشی و سهم آن از سرجمع مبادلات به گونه‌ای تغییر کند که این بازار تا پایان سال ۱۴۰۰ نقش بازار متعادل‌ساز (تا سقف ۳۰ معاملات بازار) را ایفا نماید.

نظرات:

۱. اجرایی شدن این موضوع برای نیروگاه‌ها تبعات زیان باری خواهد داشت. به خصوص در نیمه دوم سال که نرخ آمادگی پایین است، با راه‌اندازی بازار آمادگی نیروگاه‌ها مجبور به تولید با نرخ بسیار پایین آمادگی خواهند بود.

۲. بر اساس موضوع بند ت ماده ۴۸ قانون برنامه ششم توسعه، وزارت نیرو بایستی در طول اجرای برنامه پنج‌ساله ششم توسعه نسبت به افزایش توان تولید برق تا ۲۵ هزار مگاوات با مشارکت بخش‌های مختلف و از طریق روش‌های BOT، BOO، اقدام نماید. اما بازطراحی بازار عمده فروشی به شکلی که تنها ۳۰ درصد از معاملات را پوشش دهد و ۷۰ درصد معاملات از طریق قراردادهای دوجانبه و بورس انرژی صورت پذیرد، چه تضمینی برای حاصل شدن نتیجه مورد نظر خواهد داشت؟

۳. نتایج ۳۰ درصد معاملات در بازار عمده فروشی و ۷۰ درصد از طریق قراردادهای دو و چند جانبه در بازار برق و بورس انرژی ایران، بر چه اساس و مبنایی حاصل شده است؟

۴. در حال حاضر ساز و کار درستی در بورس انرژی برای بازخورد قیمت به بخش‌های دیگر وجود ندارد این موضوع نقطه تهدیدی است که باید قبل از پررنگ نمودن بورس انرژی، ضوابطی دقیق برای انجام معاملات در بورس تدوین شود.

۵. وضعیت قراردادهای دو و چند جانبه در بازار برق و بورس انرژی ایران باید آنقدر جذاب شود که نیروگاه‌ها ۳۰ درصد سهم در بازار عمده فروشی را بپذیرند. تعیین سهم بازار در تضاد با اصول اولیه طراحی بازار است.

۶. این موضوع زمانی قابلیت اجرایی شدن دارد که کالای برق از شمول قیمت‌گذاری خارج شود. در واقع تا زمانی که تعرفه‌ها توسط مجلس و دولت تصویب می‌شود این موضوع قابلیت اجرایی ندارد. مگر اینکه تعرفه‌ها آزاد شود و برق به دلیل پذیرش در بورس مشمول قیمت‌گذاری نشود.

۷. بازار متعادل‌ساز بازاری است که خیلی نزدیک به **real time** اجرا می‌شود و انحراف آن نسبت به **real time** اندک است و بازار طوری طراحی می‌شود که نیروگاه‌ها خود تصمیم می‌گیرند که X درصد انرژی را در بازار روزپیش و Y درصد انرژی را در بازار متعادل‌ساز به فروش برسانند. بازار روزپیش و بازار متعادل‌ساز دو بازار کاملاً متفاوت هستند و نمی‌توان برای مشارکت نیروگاه‌ها در این بازار درصد مشخص کرد. بازار روزپیش تمام قیود شبکه را مدل‌سازی می‌کند.

بند ۱-۲- در اجرای ماده (۱۸) قانون "توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی" و ماده (۱۲) تصویب‌نامه شماره ۵۶۹۱۷/ت ۵۰۵۸۲ هـ مورخ ۱۳۹۳/۰۵/۲۵ و همچنین تصویب‌نامه شماره ۱۴۵۹۳۷/ت ۵۰۹۹۹ هـ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۰ هیأت وزیران، با عنایت به پذیرش و خرید و فروش انرژی الکتریکی در بورس انرژی ایران، مشترکین مشمول ماده (۱۲) مصوبه فوق‌الذکر، مطابق برنامه مشترک وزارت نیرو و شرکت بورس انرژی ایران، انرژی مورد نیاز خود را در محیط رقابتی (بورس انرژی ایران) تأمین نمایند. شرکت‌های مالک شبکه (با دریافت بهای مصوب خدمات انتقال) ترانزیت انرژی را تضمین می‌نمایند. به منظور توسعه مبادلات دوجانبه به مشترکین غیر صنعتی و افزایش درجه آزادی مصرف‌کنندگان در انتخاب فروشنده برق طرف قرارداد برای این دسته از مشترکین، دستورالعمل محاسبه و اعمال یارانه متقاطع برای مشترکین غیرصنعتی، حداکثر شش ماه از ابلاغ این تصویب‌نامه تهیه و به تصویب هیأت تنظیم بازار برسد. وزارت نیرو و شرکت بورس انرژی ایران برنامه اجرایی لازم را تدوین و عملیاتی می‌نمایند.

نظرات:

ماده (۱۸) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی: دولت مکلف است کالای پذیرفته شده در بورس را از نظام قیمت‌گذاری خارج کند (به استثنای دارو).
ماده ۱۲ تصویب‌نامه شماره ۵۶۹۱۷/ت ۵۰۵۸۲ هـ مورخ ۱۳۹۳/۰۵/۲۵: قیمت‌گذاری کالاهایی که امکان پذیرش و خرید و فروش آن‌ها در بورس انرژی یا کالا وجود دارد به جز کالاهای اساسی و انحصاری ممنوع است.

۱. کلیت بند ۱-۲- مورد قبول است اما در مورد محل فروش انرژی الکتریکی، با وجود قراردادهای دوجانبه و چند جانبه نایستی اجباری برای نیروگاه‌ها وجود داشته باشد که الزاماً در بورس انرژی ایران خرید و فروش انرژی الکتریکی را انجام دهند.

بند ۱-۳- با هدف افزایش درجه رقابت‌پذیری بازار برق، اصلاح و افزایش قیمت برق معطوف به تغییر سقف بازار (در مقایسه با جزء غیر رقابتی پرداخت بابت آمادگی) می‌شود. از تاریخ ابلاغ این مصوبه، نرخ پایه بهای آمادگی ۱۸۵ هزار ریال به ازای هر مگاوات ساعت آماده باقی‌مانده و سقف قیمت بازار متعادل‌ساز برق (بازار عمده‌فروشی) ۶۰۰ هزار ریال برای هر مگاوات ساعت انرژی تولیدی، برای تصویب به وزیر نیرو پیشنهاد می‌شود. در همین راستا، ضروری است ترتیبی اتخاذ

گردد تا بر اساس یک برنامه زمان‌بندی شده، سقف قیمت بازار متعادل‌ساز و پایه بهای آمادگی، متکی به ضوابط پیوست اصلاح شود.

نظرات:

۱. بر اساس چه مدل مالی، نرخ پایه بهای آمادگی ثابت مانده و سقف قیمت بازار عمده‌فروشی تنها ۴۴ درصد افزایش یافته است؟
 ۲. نرخ‌های جدید AVC با در نظر گرفتن سقف قیمت ۴۱۶ ریال محاسبه شده‌اند. اگر AVC نیروگاهی ۲۹۶ بوده الان به عدد ۵۲۰ رسیده است که AVC ۱،۲ این نیروگاه ۶۲۴ می‌شود. بنابراین با انجام یک محاسبه ساده و کاملاً خطی سقف انرژی بایستی بین ۶۴۰ تا ۶۸۵ ریال به دست می‌آید. همچنین قابل ذکر است که نرخ ۶۰۰ ریال مصوب شده برای سقف انرژی، مربوط به سال ۱۳۹۸ می‌باشد و نرخ سال ۱۳۹۹ باید مجدداً تعیین شود.
 ۳. بر اساس مصوبه شورای اقتصاد، وزارت نیرو می‌بایست تا تاریخ ۱۳۹۸/۰۲/۲۸ ضوابط سقف نرخ انرژی و نرخ پایه آمادگی بازار عمده‌فروشی را تدوین و ابلاغ می‌کرد. به دلیل عدم ابلاغ این ضوابط، نیروگاه‌های تولید کننده برق حدود ۲۰ تا ۳۵ درصد در بازه ۱۳۹۸/۰۲/۲۸ تا ۱۳۹۹/۰۲/۲۳ درآمد از دست دادند.
 ۴. برای موضوعیت پیدا کردن بند (۱-۳) مدل مالی این مصوبه بایستی مورد قبول طرفین و هم‌راستا با اسناد بالادستی باشد.
 ۵. سازوکارهای ظرفیت (Capacity Mechanisms) در بازارهای برق دنیا برای تضمین کفایت ظرفیت تولید و بازگشت بخشی از هزینه‌های سرمایه‌گذاری است و این موضوع ارتباطی به رقابت در بازار ندارد. بنابراین اگر نیازمند تشویق سرمایه‌گذاری هستیم بایستی در کنار بازار انرژی، یک سازوکار ظرفیت وجود داشته باشد که از رشد متناسبی برخوردار باشد. در فضای کنونی خصوصاً برای نیروگاه‌هایی که قابلیت انتشار گواهی ظرفیت (به عنوان یک سازوکار ظرفیت) ندارند، فقط راهکار پرداخت بهای آمادگی باقی می‌ماند و باید رشد متناسبی هم داشته باشد. این موضوع باید در مدل مالی استفاده شده در ضوابط تعیین سقف نرخ انرژی و نرخ پایه آمادگی، دیده شود.
- ماده ۳- مقرر شد پس از نهایی شدن و یا تصویب برنامه ارتقای رقابت‌پذیری بازار برق و در چارچوب بازار گواهی ظرفیت و حصول اطمینان از رقابت‌مندی بازار برق، دبیرخانه هیأت با همکاری نهادهای مرتبط در خصوص «باز طراحی بازار عمده فروشی برق» بررسی‌های لازم را انجام دهد و پیشنهادات خود را به هیأت ارائه کند.

نظرات:

۱. مدل مالی که بر اساس آن در چارچوب بازار گواهی ظرفیت بازار عمده‌فروشی بازطراحی شده است، باید مورد قبول تمام بازیگران بازار و هم‌راستا با اسناد بالادستی باشد.

بررسی پیوست صورتجلسه ۳۲۱ هیأت تنظیم بازار برق ایران

- ماده ۱- سقف نرخ انرژی برابر ضریبی از بیشترین هزینه نهایی تولید در میان نیروگاه‌های حاضر در رقابت بازار عمده فروشی برق ایران (با سهم حداقل ۲۰ درصدی در تولید برق کشور مانند مولدهای ۷۹۴،۲) می‌باشد. این ضریب که نمی‌تواند کمتر از یک باشد، توسط هیأت تنظیم بازار برق تعیین و جهت ابلاغ به وزیر نیرو ارائه می‌گردد.
- تبصره ۱: در صورت در دسترس نبودن هزینه نهایی تولید، از متوسط هزینه متغیر تولید استفاده می‌شود.

نظرات: دستورالعمل نحوه محاسبه هزینه نهایی تولید ظرف ۶ ماه پس از ابلاغ این مصوبه به تصویب هیأت تنظیم بازار برق می‌رسد.

تبصره ۲: در هر حال در صورت اجبار به تولید یک واحد نیروگاهی توسط دیسپاچینگ ملی، هزینه‌های متغیر همان واحد باید پوشش داده شود.

نظرات: در هر حال در صورت اجبار به تولید هر یک از واحدهای نیروگاهی که هزینه نهایی تولید آن‌ها بیش از سقف بازار می‌باشد هزینه متغیر همان واحد باید پوشش داده شود.

تبصره ۳: هیأت تنظیم بازار برق مجاز است در راستای ارتقاء راندمان نیروگاه‌ها و رعایت ملاحظات زیست محیطی، نرخ غیر از نرخ سوخت نیروگاهی را در محاسبه هزینه نهایی تولید به عنوان نرخ سوخت مبنای سقف بازار لحاظ نماید.

نظرات: آن بخش از هزینه AVC که مستقل از سوخت تأمین دولت است باید به صورت ارزی - ریالی تعیین شود.

تبصره ۴: مرجع تعیین هزینه متغیر بهره‌برداری نیروگاه‌ها، کارشناس مورد وثوق هیأت تنظیم بازار برق می‌باشد.

تبصره ۵: هزینه نهایی تولید و متوسط هزینه متغیر تولید شامل هزینه سوخت، هزینه متغیر بهره‌برداری و هزینه ترانزیت برق تا نقطه مرجع شبکه می‌باشد.

ماده ۲- سازوکار پرداخت بابت آمادگی، تا پیش از راه‌اندازی بازار رقابتی آمادگی و یا حذف سقف قیمت بازار انرژی، بر اساس نرخ آمادگی تعیین شده در چارچوب این ضوابط خواهد بود.

نظرات: بر اساس اصول طراحی بازار، در شبکه برق ایران به دلیل کمبود عرضه نسبت به تقاضا در ساعاتی از سال، امکان راه‌اندازی بازار آمادگی وجود ندارد.

ماده ۳- نرخ پایه آمادگی در بازار متعادل‌ساز برق بر اساس مدل مالی (تأمین کننده الزامات موضوع ماده یک) مورد تأیید هیأت تنظیم بازار برق تعیین می‌گردد.

نظرات: نرخ پایه آمادگی بایستی بر اساس مدل مالی مورد قبول طرفین و هم‌راستا با اسناد بالا دستی تعیین شود و حداکثر ظرف ۶ ماه پس از ابلاغ این مصوبه اجرایی شود.

ماده ۴- در انتهای هر سال سقف نرخ انرژی و نرخ پایه آمادگی توسط هیأت تنظیم بازار برق تعیین می‌گردد و جهت ابلاغ به وزیر نیرو پیشنهاد می‌شود.

تبصره ۱: چنانچه سقف قیمت بازار متعادل‌ساز برداشته شود و یا بهای آمادگی به صورت رقابتی معین شود، تعیین پایه بهای آمادگی توسط هیأت تنظیم بازار برق منتفی خواهد بود.

تبصره ۲: تنظیم پایه بهای آمادگی، سقف قیمت بازار و سایر مکانیزم‌های مکمل برای کسب درآمد ناشی از تولید و عرضه برق، ضمن تشویق سرمایه‌گذاری نباید منجر به سرمایه‌گذاری غیر ضرور شود.

تبصره ۳: معیار سنجش توجیه اقتصادی سرمایه‌گذاری در احداث نیروگاه، تمام درآمدهای محتمل (بر اساس معماری بازار برق) خواهد بود.

نظرات:

۱. درآمدهای محتمل در این تبصره باید شفاف شود.

۲. مدل مالی استفاده شده باید مورد قبول طرفین و هم‌راستا با اسناد بالادستی باشد.

در پایان مقرر شد گزارش کمیسیون بازار برق در مورد مصوبه سقف نرخ انرژی برای ارائه در جلسه هیات مدیره تدوین شود.

اعضای کمیسیون:

کریم افشار (رئیس کمیسیون)	احمد میرزایی	محمود حکیمی	محسن یزدانی نژاد	مرتضی یوسف نژاد	مجید محمد کاظمی	مجید کشاورز	مجتبی اتابکی
✓	✓	✓	✓	✓	×	×	×
بهنام فردافشاری	آرش جالبی	علی دشتیانہ	علی شاه محمدی	محمد رضا زاهد	سید صادق نیکوسپهر	معصومه پاشا (دبیر کمیسیون)	
×	×	✓	✓	✓	×	✓	

